

Вікторія Грицай

здобувач вищої освіти
(Університет митної справи та фінансів)

Тетяна Чухно

кандидат філологічних наук, доцент
(Університет митної справи та фінансів)

ПРОФЕСІЙНИЙ ЮРИДИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ШЛЯХ ДО ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

В умовах світової глобалізації сучасному правнику майже неможливо уникнути потреби в перекладі юридичного тексту з основної мови міжнародного спілкування – англійської. Кваліфікований переклад в сфері правознавства вимагає від перекладача не тільки професійної уваги та логічного мислення, а й глибокого розуміння юридичної термінології. Адже термінологія галузі права належить до тих сфер, де професійний переклад вимагає наукового осмислення написаного, пошуку міжмовних відповідників та належного мовно-стилістичного оформлення.

Сама ж по собі юридична мова досить специфічна: чітка та однозначна. Проте якісний переклад ніколи не передбачає дослівного перекладу слово в слово, оскільки багато граматичних та лексичних конструкцій не мають точних еквівалентів в різних мовах. На думку Капеллас-Еспуні, юридичний переклад передбачає як порівняльне дослідження різних правових систем, так і усвідомлення проблем, що виникають через відсутність в різних мовах повних еквівалентів юридичних термінів [1]. Тож по суті, юридичний переклад виступає основою порівняльного правознавства.

Попри різноманіття підходів до вивчення перекладу юридичних текстів, слід відзначити його специфічні риси. Такі тексти містять багато термінів та понять, що можуть відрізнятися або навіть бути відсутніми в правовій системі іншої країни. Наприклад, англомовний термін *lawman* не відповідає україномовному терміну «юрист», а перекладається як «той, хто слідкує за додержанням закону», тобто відповідником в українській мові буде лексема «поліцейський» [2].

Термінологічні одиниці *lawyer* та *attorney* в англійській мові на перший погляд можуть здаватися синонімами. Недосвічений перекладач, який не має конкретних знань щодо особливостей вказаних професій, може помилково перекласти перше слово як «юрист», а друге – як «адвокат». Проте знавець міжнародного права чітко відрізняє різновиди адвокатської професії: *attorney* – «уповноважений, повірений» (загальноживаний варіант – «захисник»), тобто «адвокат вищої категорії», а *lawyer* перекладається як «адвокат загальної практики».

Цілком зрозуміло, що терміни набувають статусу юридичних, оскільки забезпечують передачу певної інформації, яка міститься в законодавстві та має юридичну силу. Так, в англійській мові лексична одиниця *sentence*

(загальноновживаний варіант перекладу – «речення») в юридичній термінології перекладається як «вирок» – *the verdict of the court determining the punishment*, а тому термін може зазнати хибного трактування необізнаним перекладачем [2].

Окремо зазначимо важливість забезпечення якості перекладу задля недопущення етичних помилок в юридичному тексті. Наприклад, в англійській мові термінологічна одиниця *to incapacitate* вживається із значенням *to deprive of ability, to make incapable or unfit*. В правознавстві цей термін має значення *to deprive of a legal power to act in a specified way or ways* [2] і може мати такі переклади: «позбавляти законної влади діяти визначеним способом», «обмежувати правоздатність чи дієздатність».

До вказаних вище лексичних труднощів в процесі перекладу юридичних текстів та документації також додамо наступні: використання кліше, мовних штампів та аббревіатур, багатозначність юридичних термінів, використання термінологічних одиниць, що містять специфічний культурний сенс іноземної правової системи [5].

Отже, на шляху досягнення спільних цілей та з метою уникнення помилок в процесі перекладу фахових текстів лінгвісти разом із правниками можуть розробити методичні рекомендації, довідники, глосарії, тощо. Співпраця в оновленні способів та методів аналізу термінології неодмінно сприятиме якості та швидкості перекладу текстів юридичного спрямування. А фахівці з перекладу зможуть ознайомитися та використовувати у своїй роботі більш традиційні еквіваленти юридичних термінів, що будуть легко сприйматися професійною спільнотою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Capellas-Espuny, Gemma 1999. The Problems of Terminological Equivalence in International Maritime Law. *Translation Journal*, 3/3. URL: <http://accurapid.com/journal/09legal1.htm> (дата звернення: 21.04.2023).
2. Collins English Dictionary URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення: 21.04.2023).
3. Gémar, Jean-Claude 2001. Seven Pillars for the Legal Translator: Knowledge, Know-how and Art. In Šarčević, Susan (ed.) *Legal Translation, Preparation for Accession to the European Union*. Rijeka: University of Rijeka, 111-138.
4. Williams, C. Legal English and plain language: An update/ *ESP Across Cultures*, 2011 – No 8 – pp. 139-151. URL: <chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://edipuglia.it/wp-content/uploads/ESP%202011/Williams.pdf> (дата звернення: 21.04.2023).